

Wie waren het?

Gegevens van de

GEVALLENEN

1940 - 1945

van de

Gereformeerde Kerk van Amsterdam-Zuid

op de gedenksteen in de Willem de Zwijgerkerk

TER NAGEDACHTENIS
VAN DE LIDMATEN DER
GEREFORMEERDE KERK
VAN AMSTERDAM-ZUID
GEVALLEN IN 1940 - 45

*Ds. Kornelis Sietsma. E. Alberts
S.J.P. Bakker. Bas van Beveren,
K. Blumenthal. J. van Breda. G. Brinkhuis
D.G. van Buuren. L.C. Dijkman. W. Geerlof
C. Homburg. J. de Jong. K.H.J. Jurriens
J. Knol. G.H. Laverman. J.P.H. Musch
H. Olofsen. H. Perels. M. Ploeger
P.A. Redelaar. C. Visser. G. Visser
A.R. Vermeulen. R. Wiener- Bendien*

Ter inleiding

De gedenksteen van de gevallen van de Gereformeerde Kerk van Amsterdam-Zuid bevindt zich in de Protestantse Willem de Zwijgerkerk, Olympiaweg 14, te Amsterdam.

Deze van oorsprong Nederlands-Hervormde kerk is rond het jaar 2000 samengegaan met de Gereformeerde Raphaëlpleinkerk. Na de sluiting van de Raphaëlpleinkerk is de gedenksteen geplaatst in het voorportaal van de Willem de Zwijgerkerk.

De Gereformeerde Kerk van Amsterdam-Zuid had vlak na de Tweede Wereldoorlog een tweetal kerkgebouwen, de uit 1890 daterende Schinkelkerk, gelegen aan de Amstelveenseweg vlak bij het Vondelpark, en de kerk aan het Raphaëlplein gelegen, daterend uit 1930.

De gedenksteen is echter al een keer eerder verplaatst.

In de Schinkelkerk is

'op zondag 19 september 1954 afgekondigd dat de gedenksteen op zaterdag 25 september 1954 om drie uur in de Schinkelkerk onthuld zal worden.'

aldus het notulenboek van de Algemene Kerkeraad.¹

Een jaar eerder, op 2 juli 1953, had ds. Jonker in de rondvraag gevraagd:

*'hoe het met de gedenksteen van de gevallen staat. De secr. zal de gegevens nazien.'*²

In de notulen van de kerkenraad wordt verder geen melding van de gedenksteen gemaakt. De notulen van 1947 tot 1950 ontbreken helaas.

Wel vermeldt de Commissie van Beheer in hun vergadering van 30 oktober 1950 bij de post ingekomen stukken het volgende:

"Fonds gedenkteken dr. Sietsma" ad f 148,45 op den Staat van bezittingen en schulden 1949. Besloten is dit bedrag, tezamen met een elders aanwezig saldo voor het maken van een geschilderd portret van dr. Sietsma, te bestemmen voor het vervaardigen van een gedenkplaat waarop de namen van alle in den bezettingstijd gevallen leden onzer gemeente zullen worden vermeld.

De gedenksteen is ontworpen door de architecten A. Meijer BNA en J.H. van der Zee.³

Deze architecten hebben ook een eerste ontwerp gemaakt voor de latere Woestduinkerk.

Op het ontwerp van de gedenksteen ontbreekt de naam A.R. Vermeulen.

Tevens zijn de voorletters van Redelaar J.C. in plaats van de op de steen vermelde P.A.

Mogelijk is de gedenksteen al eerder verplaatst dan in 1974 toen de Schinkelkerk gesloten werd. De gemeenteleden uit de Raphaëlpleinkerk weten niet anders dan dat de steen in de Raphaëlpleinkerk heeft gehangen.

¹ notulenboek 1953-1956, archief 99, doos 119, blz. 137

² Idem, blz. 33

³ Doos 328, met verwijzing naar een losse rol, waarop een groot ontwerp staat getekend

Hieronder volgen de levensbeschrijvingen van de gevallen in de volgorde zoals ze op de steen zijn geplaatst.

Dominee Kornelis (Kees) Sietsma, zoon van Heine Jans Sietsma en Grietje Akkerman, is geboren te Nijega (Smallingerland) op 25 augustus 1896 en overleden in Dachau op 7 september 1942.

Kees trouwt te Vlissingen op 17 juli 1924 met Jannetje Dekker, die geboren is te Goes op 12 maart 1899; zij krijgen vijf kinderen.

Het gezin komt van Eindhoven naar Amsterdam en woont per 11 mei 1934 in de Lomanstraat 73hs, en per 7 april 1937 verhuizen ze naar Valeriusplein 5 boven.

Kees studeert aan de Theologische Hogeschool in Kampen en studeert daar af in 1924. Hij vervolgt zijn studie aan de Vrije Universiteit met een doctoraalexamen in 1928 en hij promoveert in 1933 aan de Vrije Universiteit.

In 1928 doet ds. Sietsma intrede in de Eindhoven, komend van Schoondijke in Zeeuws-Vlaanderen.

Ds. Sietsma komt in 1934 naar de Gereformeerde Kerk van Amsterdam-Zuid, naar de Raphaëlpleinkerk en de Schinkelkerk.

Kornelis Sietsma was een oud-militair en werd later predikant, ondermeer in Amsterdam-Zuid. Hij hielp verschillende mensen vanuit zijn functie als predikant. De Duitse SD arresteerde hem op maandag 2 februari 1942, omdat hij had aangekondigd dat de collecte in de Schinkelkerk op zondag 1 februari bestemd was voor de joden. Op 4 juni 1942 is dominee Sietsma via Essen-Würzburg en Neurenberg overgebracht naar het concentratiekamp Dachau. In dat beruchte kamp overleed hij aan dysenterie. Er is geen aanwijsbaar graf.

Ene Roel Sietsma plaatst in 2008 op internet de volgende tekst:

‘Mijn vaders vader heette Jilt Sietsma, en was hoofdonderwijzer te Holk, bij Nijkerk. Ook mijn vader werkte in het onderwijs, eerst onderwijzer, later leraar in het voortgezet onderwijs, terwijl hij afscheid nam als directeur van de gereformeerde Mavo in Zuidhorn (Gr).

Mijn vader vertelde vooral de laatste jaren veel over de oorlog. Twee van zijn broers - Jan en Hein - zijn immers omgekomen in de Tweede Wereldoorlog, en ook zijn vaders broer, Kees, predikant te Amsterdam, kwam om in Dachau, op 7 september 1942.

Dr. Kees Sietsma is gepromoveerd op een proefschrift over de theologie van Adolf von Harnack. *Adolf von Harnack, voornamelijk als dogmahistoricus*. Bekende boekjes van hem zijn een bundel preken over Job: *De zelfrechtvaardiging Gods*; een veel gebruikt en geciteerd boek van hem is: *De ambtsgedachte*. Daarnaast heeft hij geschreven over het belijden van de kerk, over actuele thema's als jeugd en gezin, kortom, hij wendde zijn gaven aan voor gebruik in het volle leven. Zo schreef hij een geloofsleer speciaal voor wie in de verpleging werkzaam waren.

Het lijkt me goed nog eens iets meer over K. Sietsma te schrijven. Het viel me op dat er via Google geen afbeelding beschikbaar is van dr. K. Sietsma. Daarom plaats ik een foto in mijn log, zie in de kantlijn hiernaast, die afkomstig is uit zijn prachtige boekje (herdruk):

Goddelijke soevereiniteit en menselijke verantwoordelijkheid - 1982.’

Foto van schilderij van Kees Sietsma en een foto van de struikelsteen voor Valeriusplein 5, geplaatst door Roel Sietsma.

Kornelis Sietsma is een oom van Hein Sietsma, leider van verzetsgroep Hein.
Kornelis Sietsma komt voor op de Erelijst Gevallen 1940- 1945.

Het archief van de Gereformeerde Kerk van Amsterdam-Zuid bevindt zich in de Vrije Universiteit,
<https://www.hdc.vu.nl>

<https://gereformeerdekerken.info/2018/08/25/ontstaan-en-aanvang-van-de-gereformeerde-kerk-te-eindhoven-1900-1940/>

<https://www.geni.com/people/Kornelis-Sietsma/6000000031827206045>

<https://www.verzetsmuseum.org/dachau/kornelis-sietsma>

OGS: gedenkboek 35. BRON: H-ELS

<http://roelsietsma-samengaan.blogspot.com/2008/01/opa-jilt-en-zijn-broer-kees.html>

Bron: NIOD

Eduard (Eddy) Alberts, zoon van Hendrik Herman Alberts en Hendrikje Piccer, is geboren in Amsterdam op 27 februari 1924 en is overleden in Husum (DI) 5 december 1944. Eddy is ongehuwd, heeft geen beroep en woont per 6 juli 1943 in de Stadionstraat 15 III. Hij staat op de lidmaatschapskaart Gereformeerde Kerk van zijn ouders, hij is gedoopt en vertrekt op 31 maart 1938 naar Leeuwarden naar het Oldburgerweeshuis.

Eduard wordt genoemd op de site van de oorlogsgravenstichting, zijn beroep is dan kantoorbediende/lid verzet.

Zijn graf is op de Oostfriedhof te Husum: vak/rij/nummer: S.O. 104.

Zijn naam wordt vermeld in gedenkboek 34 dat bewaard wordt in de Kapel op Nationaal Ereveld Loenen.

Hij staat vermeld op de Erelijst Gevallenen 1940- 1945.

Eddy Alberts zat ondergedoken, gewoon bij zijn moeder thuis op de Stadionweg 15 III in Amsterdam. Hij had een oproep gekregen om zich te melden voor de Arbeitseinsatz in Duitsland, maar weigerde te gaan. Op een zondagmiddag is hij naar een voetbalwedstrijd in het nabijgelegen Olympisch stadion gegaan en is toen bij een razzia aldaar opgepakt, mogelijk in september 1944.

Voor de oorlog heeft Eddy op een soort kostschool in Leeuwarden gezeten, daar hij thuis niet zo gezeglijk was.

(Mededeling 17-3-2019 van Frans Licht, geb. 1933, die bij mevrouw Alberts heeft ingewoond na de oorlog. Vader Herman Alberts was een dienstvriend van de vader van Frans Licht. Van zijn oudere broers en zussen heeft Frans Licht het verhaal van het noodlottige bezoek aan de voetbalwedstrijd gehoord. Mevrouw Alberts sprak na de oorlog nooit over haar overleden kinderen, de foto's van hen stonden wel op haar schoorsteenmantel, aldus Frans Licht.)

Eduard Alberts zat vast in kamp Amersfoort, waarvandaan hij op 10 september 1944 op transport ging naar Neuengamme.

naamkaart in doos 193

<https://oorlogsgravenstichting.nl/persoon/1987/eduard-alberts>

NIOD

mededeling Stichting Vriendenkring Kamp Neuengamme

Stephanus Johannes Paul (Paul) Bakker, zoon van Popke Sjoerds Bakker en Dieuwke Althuizius, is geboren te Achtkarspelen op 11 februari 1900, is overleden te Zaandam 9 februari 1945.

Paul trouwt te Achtkarspelen in 1927 met Cornelia Houtman, geboren te Schiedam 1901. Zij krijgen vijf kinderen. Het gezin woont in de Van Eeghenlaan 3 hs.

Het gezin is ingekomen in de Gereformeerde Kerk van Zuid op 20 juni 1935 vanuit IJmuiden-Oost.

Paul Bakker was eigenaar van *Boek- en Handelsdrukkerij Bakker* aan de Lijnbaansgracht in Amsterdam.

Vanaf 1941 hield Paul Bakker zich bezig met het drukken van illegale brochures, pamfletten en gedichten. Later drukte hij in zeer grote oplagen de bladen *Vrij Nederland* (VN) en *Trouw*. In totaal vervaardigde hij miljoenen stuks illegaal drukwerk.

Nadat de drukkerij verschillende malen aan grote gevaren was ontsnapt, werd deze begin januari 1945 tijdelijk gesloten na de arrestatie van twee topmannen van *Vrij Nederland* en *Trouw*.

Toen twee andere drukkerijen ook buiten gebruik moesten worden gesteld wegens arrestaties, werd een beroep gedaan op Bakker om het drukken van *Trouw* te hervatten.

Tegelijk bleek de *Sicherheitspolizei* (Sipo) uit het verhoor van een gearresteerde verzetsman dat *Trouw* bij Bakker werd gedrukt. Op

29 januari 1945, juist toen het zetsel was gebracht, viel de Sipo de drukkerij binnen. Bakker en zeven personeelsleden werden gearresteerd en overgebracht naar het Huis van Bewaring in Amsterdam. Hier werden zij op de lijst van *Todeskandidaten* gezet die in aanmerking kwamen voor fusillering bij represailles.

Op 9 februari 1945 werd Bakker in Zaandam doodgeschoten, samen met negen andere verzetsmensen, onder wie vier typografen van zijn bedrijf. De fusillade was een represaille voor de moord door het Zaanse verzet op de NSB'er en onderluitenant van de Staatspolitie Willemsen.

De tien lichamen werden provisorisch in een massagraf begraven in de duinen bij Overveen. Op de Eerebegraafplaats te Bloemendaal is zijn graf te vinden: gedenksteen 1, grafvak 15.

naamkaart in doos 193

<https://www.eerebegraafplaatsbloemendaal.eu/stephanus-johannes-paul-bakker>

Bastiaan (Bas) van Beveren, zoon van Jacob van Beveren en Cornelia Smouter, is geboren op 2 december 1923 te Rotterdam en overleden op 12 februari 1945 te Haarlem, 21 jaar oud; Bas was ongehuwd.

Bas wordt niet op een naamkaart als lidmaat van de Gereformeerde Kerk van Amsterdam-Zuid vermeld, maar hij was wel Gereformeerd.

Bas van Beveren werkte bij de belastingdienst in Middelburg als schrijver bij Invoerrechten en Accijnzen. Begin maart 1943 gaf hij om principiële redenen geen gehoor aan een oproep voor de verplichte *Nederlandse Arbeidsdienst*. Omdat hij in mei 1943 ook geen gehoor wilde geven aan de oproep voor tewerkstelling in Duitsland, dook hij onder in Rilland-Bath. Toen bleek dat hij daar niet langer kon blijven, trok hij in augustus 1943 naar zijn negen jaar oudere zuster Lena in de Legmeerstraat 31 in Amsterdam. Haar man Johannes Hendrikus Ligteringen zat sinds juni 1941 in verband met verzetsactiviteiten in gevangenschap in Duitsland.

In Amsterdam raakte Van Beveren betrokken bij het bezorgen van bonkaarten voor onderduikers. Ook verspreidde hij illegale lectuur, vooral de landelijke editie van *Trouw*. Vanaf eind oktober 1944 werkte hij mee aan het stencilen van een Amsterdamse editie van *Trouw*. Hiervan werd hij een van de hoofdverspreiders in de stad.

Op 16 januari 1945 werd Van Beveren, terwijl hij pakken *Trouw* bij zich had, gearresteerd op een contactadres waar juist een inval door de *Sicherheitspolizei* had plaatsgevonden. Vervolgens werd hij overgebracht naar het Huis van Bewaring aan de Weteringschans en op de lijst van *Todeskandidaten* gezet die in aanmerking kwamen voor fusillering bij represailles.

Op 12 februari 1945 werd hij als represaille voor het doodschieten van een Duitse onderofficier en een soldaat in Haarlem, tezamen met zeven anderen in Haarlem, gefusilleerd. In een provisorisch massagraf in de duinen werden zij op bevel van de bezetter begraven.

Op de Eerebegraafplaats te Bloemendaal is zijn graf te vinden: gedenksteen 2, grafvak 35.

Dezer dagen ontvingen wij bericht, dat medio Februari te Haarlem werd gefusilleerd onze lieve Zoon, Broeder, Zwa-ger en Oom

Bas van Beveren,
op den leeftijd van 21 jaar.
De Heere heeft gegeven, de Heere heeft genomen — de naam des Heeren zij geloofd.

Uit aller naam:
J. van Beveren.

Bath, 20 Mei 1945.

overlijdensadvertentie uit CBG-verzamelingen, onbekende krant

<https://oorlogsgravenstichting.nl/persoon/11661/bastiaan-van-beveren>

<https://www.eerebegraafplaatsbloemendaal.eu/bastiaan-van-beveren>

Käthe Blumenthal, dochter van Arthur Gerson Blumenthal en Henriette Luise Rothschild, is geboren in Berlijn op 4 september 1909, overleden Auschwitz 27 augustus 1943; huishoudster.

Käthe vestigt zich in Amsterdam in 1935 in de Kramerstraat 27, komend vanuit Milaan.

Op haar persoonskaart staat aangegeven dat zij pas op 12 oct. 1943 naar Duitsland vertrekt. Op dat moment woont zij bij haar moeder in de Haarlemmermeerstraat 112 II. Zij blijkt echter al veel eerder in Auschwitz vermoord te zijn. Vanwege dat zij Joods is.

Käthe wordt niet op een naamkaart als lidmaat van de Gereformeerde Kerk van Amsterdam-Zuid vermeld, maar zal toch lid van deze kerk geweest zijn.

De moeder van Käthe is in 1908 te Berlijn met Arthur Gerson Blumenthal getrouwd en op 30 april 1932 van hem gescheiden. Zij heeft geen naamkaart.

Zij is wetenschappelijk tekenares en heeft twee kinderen: dochter Käthe en zoon Werner.

Op 9 juni 1933 vestigt de 22-jarige Werner zich in de Deurloostraat 102 te Amsterdam. Zijn moeder volgt een maand later. Zij wonen op verschillende adressen in Amsterdam. Moeder wordt op 1 november 1943 via Westerbork naar Duitsland afgevoerd, naar Theresienstadt. Zij overleeft de oorlog en keert op 3 september 1945 naar Amsterdam terug. Zij woont op verschillende adressen, als eerste in de Gerard Brandtstraat 9 II, waar ook zoon Werner met zijn vrouw woont.

Zij overlijdt te Amsterdam op 12 januari 1963, haar zoon Werner op 19 april 1971.

Gedenkboek 6 Auschwitz: statenloze Jood; sjoa

Jacob van Breda, zoon van Stoffel van Breda en Maria Stoffels, is geboren in Amsterdam op 29 januari 1925 en is overleden in Mijnsheerenland op 6 mei 1945. Jacob is ongehuwd en woont bij zijn ouders in de Van Breestraat 191 boven; hij is kantoorbediende.

Jacob staat bijgeschreven op de naamkaart van zijn ouders; hij is gedoopt.

Jacob was lid van het verzet. B.S. Gew. R'dam, distr. Dordrecht 1e Bat. 5e Comp.S. Ct. Hij is gefusilleerd en zijn graf heeft een ereplaats op de Oude Gemeentelijke Begraafplaats te 's-Gravendeel.

Uit: Het Grote Gebod (Gedenkboek van het verzet in L.O. en L.K.P.), pag. 265

Kantoorbediende. Aanvankelijk L.O./Amsterdam-Oost. Onderduikhulp. Jacob werd op 15 augustus 1944 gearresteerd, kwam de volgende dag weer vrij en dook onder. Hij sloot zich aan bij de K.P. in Mijnsheerenland.

Jacob werd, op post staande, door Duitsers vanuit een passerende vrachtwagen doodgeschoten, op 6 mei 1945.

naamkaart in doos 193

<https://oorlogsgravenstichting.nl/persoon/19949/jacob-van-breda>

Gerrit Brinkhuis, zoon van Jan Hermannus Brinkhuis en Maria Oldenhof, is geboren te Zwolle op 24 maart 1903, is overleden te Natzweiler 5 maart 1944.

Gerrit trouwt te Amsterdam in 1926 met Antonia Maria Petronella Kruif; hij is chauffeur en woont met zijn gezin sinds 1938 in de Baarsstraat 16 I.

Gerrit en Antonia hebben een zoon Jan Hermannus Brinkhuis, geboren in 1927.

Gerrit wordt niet op een naamkaart als lidmaat van de Geref. Kerk van Amsterdam-Zuid vermeld, maar zal wel als lidmaat tot deze kerk behoord hebben.

Chauffeur/lid van verzet
Gedenkboek 35 Natzweiler

Gedenkboek Oranjehotel van E.P. Weber, (ed. 1982) pag. 163
Doodgemarteld in concentratiekamp Natzweiler.
Chauffeur. Verzetshedenkingskruis. Vuurwapenbezit. Spionage.

NIOD

<https://oorlogsgravenstichting.nl/persoon/20860/gerrit-brinkhuis>

Dirk Gerard van Buuren, zoon van Christoffel van Buuren en Anna Maria Maigret, is geboren in de Beemster op 4 mei 1895, en is overleden in Dachau op 21 januari 1945.

Dirk is schrijver bij de Gemeentelijke Woningdienst van Amsterdam.

Hij trouwt in Haarlem in 1924 met Grietje Cornelia Anna Uittenbosch, maar scheidt een jaar later van haar. Dirk trouwt in Amsterdam in 1932 met Maria Goedhart. Zij wonen per 16 april 1937 in de Hillegomstraat 36 II.

Dirk Gerard van Buuren en Maria Goedhart zijn ingekomen in Zuid vanuit Amsterdam-Centrum op 27 mei 1937; Dirk is belijdend lid.

Hij was lid van het verzet en wordt vermeld in gedenkboek 35.

Kantoorbediende/ lid van verzet.

Ambtenaar Gemeentelijke Woningdienst Amsterdam. Jodenhulp.

Dirk Gerard kwam aan in Dachau 26 mei 1944.

Doodgemarteld in concentratiekamp Dachau.

naamkaart in doos 194

<https://www.verzetsmuseum.org/dachau/dirk-gerard-van-buuren>

<https://oorlogsgravenstichting.nl/persoon/23468/dirk-gerard-van-buuren>

NIOD

Louis Cornelis Dijkman, zoon van Gerrit Dijkman en Sijtske Jacoba Kerkhof, is geboren te Amsterdam op 5 augustus 1919 en is overleden te Vught 9 augustus 1944. Hij woont in de Lomanstraat 77 boven bij zijn ouders; hij is ongehuwd en advocaat van beroep.

De ouders Dijkman komen uit Bussum in 1930 en zijn belijdende leden. Ze hebben drie kinderen, waarvan Louis Cornelis de oudste is. Louis is ook belijdend lid. Louis heeft geen eigen naamkaart van de Gereformeerde Kerk.

In de Amsterdamse woonwijk Geuzenveld/Slotermeer is het Dijkmanpad naar hem genoemd.

Louis was leider van het District Amsterdam van de Organisatie TROUW.

Louis komt voor op de erelijst van gevallenen.

In de verzetskrant TROUW van eind augustus 1944 staat het bericht dat 24 vrienden en strijdmakkers zijn gefusilleerd, waaronder Louis Cornelis Dijkman uit Amsterdam. Daar wordt ook de schuilnaam van Louis genoemd: Wouter Loman.

TWEEDE JAARGANG -
No. 8

Ja. of sullen
Zich vervullen
Deze tijden van geluk.

Deur' vrienden
Gaan velden
En verpletterd wordt het jak.

EINDE
AUGUSTUS

TROUW TOT IN DEN DOOD

Mit diepen verbied vermelden wij hier de namen van 24 onzer vrienden en strijdmakkers, die hun leven gaven voor de zaak van vrijheid en recht. 23 hunner werden op 5 Augustus j.l. door het politiestandgerecht te 's Hertogenbosch ter dood veroordeeld. Zij werden in den ochtend van 9 Augustus door het Duitse vuurpeleton neergeveld. De laatste vond den dood bij de dappere verdediging van zich en zijn kameraden bij zijn arrestatie.

RUDOLF MARIA VAN BAARLE (Roel), 26 jaar, Rotterdam
 STEVEN BASTIAANS, 53 jaar, Deventer
 LODEWIJK VAN DUUREN, 27 jaar, Dordrecht
 LOUIS CORNELIS DIJKMAN (Wouter Loman), 25 jaar, Amsterdam
 DIONISIUS ENGELSEN, 23 jaar, Zeevohygen
 PIETER FLEURKE, 23 jaar, Harderwijk
 PETRUS VAN GILS (Piet, Harry), 27 jaar, Roodendaal
 CORNELIS DE GRAAFF, 29 jaar, Goes
 JOHANNES HAGEDOORN, 33 jaar, Zoelle
 JAN GERARD VAN DER LAAN (Theo, Carel), 29 jaar, Delfzijl
 ARTHUR VICTOR MARTENS, 26 jaar, Amsterdam
 JOHANNES RAINER DE MILDT (Jan), 20 jaar, Zeist
 HERMANUS MOOIJ, 21 jaar, Harderwijk
 THEODORUS MOOIJ (Toon), 24 jaar, Harderwijk
 JOEF VAN DE MORTEL (Joost), 34 jaar, Tilburg
 JAN NAUTA, 27 jaar, Amsterdam
 EVERHARDUS OVEREEM, 24 jaar, Deventer
 JAN WILLEM HENDRIK PENNING, 26 jaar, Enschede
 WILLEM SANTEMA (Ijpe Bredema), 42 jaar, Smeu
 JOHANNES SPITS (Joop), 28 jaar, De Bilt
 HENDRIK UTTIEN, 45 jaar, Deventer
 FRIEDRICH VOGEL (Frits), 35 jaar, Zwijndrecht
 DOUWE WERKMAN, 30 jaar, Utrecht
 HENDRIK VELDHUIS (Vogje), 22 jaar, Meppel

Louis C. Dijkman: Drukken en verspreiden TROUW en "Radio Londen" (dit laatste vanuit een verlaten Joodse woning: 'Ons Huis' (OH) genoemd. Provinciehoofd TROUW voor Amsterdam. Jodenhulp. Onderduikhulp. Bij zijn arrestatie is hij gewond geraakt. Gefusilleerd op de dag dat de leiding van TROUW weigerde in te gaan op chantage van de Duitsers toen deze

probeerden een verschijningsverbod op te leggen door te dreigen met het doodschieten van de gevangen medewerkers van TROUW.

Louis wordt genoemd in Boek Erebegraafplaats Bloemendaal, pag. 343, bij biografie Jacobus Jozef Heijdra, die aan een bevrijdingsactie meewerkte:

'eind december 1943 mislukte de geplande bevrijding van TROUW-medewerker mr. L.C. Dijkman'.

naamkaart in doos 194

<https://oorlogsgravenstichting.nl/persoon/37902/louis-cornelis-dijkman>

NIOD

<https://www.ensie.nl/stadsatlas-amsterdam/dijkmanpad-geuzenveld-slotermeer>

raadsbesluit 24-6-1953

<http://www.mijntijdwijzer.nl/afbeelding/>

<https://www.erelijst.nl/louis-cornelis--dijkman>

Willem Geerlof, zoon van Pieter Frederik Geerlof en Gerritje van Brussel, is geboren te Koudekerk op 12 maart 1926, en is overleden te Braunschweig op 14 april 1944. Hij is kantoorbediende.

Zijn ouders zijn ingekomen in Zuid vanuit Den Haag op 30 december 1936 en wonen in de Curacaostraat 59 II. Het gezin telt zes kinderen; Willem is gedoopt.

Op de naamkaart staat dat Willem is overleden in gevangenschap op "19 juli 1945".

Oorlogsslachtoffer

Willem is 18 jaar geworden.

Graf op het Nederlands Ereveld te Hannover, vak/rij/nummer D12

naamkaart in doos 195

<https://oorlogsgravenstichting.nl/persoon/47391/willem-geerlof>

Cornelis Homburg, zoon van Cornelis Homburg en Elisabeth Maria Leertouwer, is geboren in Amsterdam op 30 november 1924 en is overleden te Schwesing Engelenburg (D.) op 14 oktober 1944. Hij is kantoorbediende.

Zijn ouders zijn lidmaten van Zuid en hebben vier kinderen, waarvan Cornelis de jongste is. Het gezin woont in de Kanaalstraat 83 II.

Cor Homburg zat ondergedoken bij de familie Bakker aan het Zwarte Pad even buiten Dedemsvaart. Op 20 februari 1944 werd de Gereformeerde Kerk van Dedemsvaart omsingeld en werden er zes onderduikers opgepakt, waaronder Cor.

Via de kampen Amersfoort en Neuengamme kwam hij terecht in het beruchte kamp Husum Schwesing. Hij stierf er van uitputting.

Pas onlangs (in 2014) is door historisch onderzoek van de Historische Vereniging Avereest duidelijk geworden dat ook de Amsterdammer Cor Homburg bij de gepakten van de razzia in de Gereformeerde Kerk behoorde.

Op 20 februari 2014 is in het kerkelijk centrum De Antenne een gedenksteen onthuld waarop ook de naam van Cor Homburg staat.

Cornelis Homburg

Op het Nationaal Ereveld Loenen staat een steen van hem: vak/rij/nummer E402.

naamkaart in doos 196

<https://monument.vriendenkringneuengamme.nl/person/402043/cornelis-homburg>

<https://oorlogsgravenstichting.nl/persoon/65528/cornelis-homburg>

Jacob de Jong, zoon van Rikkert de Jong en Gerritje Bos, is geboren te Bunschoten op 11 juni 1915 en is overleden in Dachau op 25 mei 1945.

Jacob trouwt te Enschede op 18 april 1940 met Wilhelmina ter Horst, geboren te Enschede op 29 september 1910.

Jacob is ingekomen in Zuid op 14 september 1938 vanuit Bunschoten-Spakenburg. Hij is belijdend lid. Hij woont eerst in de Wijsmullerstraat 23 II bij de familie De Wolf, later woont hij met zijn vrouw en dochter Grietje Beatrix Irene op Sloterkade 17.

De Gereformeerde Kerk van Zuid verstrekt een reisattest aan mevr. De Jong in 1941 en vernieuwt deze in januari 1944 naar Bunschoten.

monument Memento Mori op de Gemeentelijke begraafplaats te Bunschoten

Jacob is werkmán artillerie inrichting. Lid van het verzet: Groep Van Rij.

Hij wordt vermeld op Erelijst 1940- 1945; Digitaal Monument Neuengamme.

Hij is rijkswerkmán op munitiemagazijn Nieuwemeer.

Lid van het verzet. Spionage. Transport van gestolen munitie, handgranaten etc.

Verspreiding 'Vrij Nederland'. Werkte samen met zijn zwager J. ter Horst.

naamkaart in doos 197

<https://oorlogsgravenstichting.nl/persoon/71803/jacob-de-jong>

NIOD

Karel Hendrik Johannes Jurriens, zoon van Jan Jurriens en Everdina Derks, is geboren in Hillegom op 19 februari 1906 en is overleden in Dachau op 9 december 1942.

Hij is machinist bij een chemische fabriek.

Karel is gehuwd met Auke Ploeger te Amsterdam in 1934. Zij krijgen drie dochters en het gezin woont in de Vaartstraat 45 II.

Karel en Auke zijn ingekomen in Zuid vanuit Amsterdam op 19 juni 1940.

In juni 1952 verhuist Auke Jurriens-Ploeger naar Schinkelkade 69 III.

Op de Erelijst Gevallen 1940 - 1945 komt de naam van Karel voor.

Op de site staat dat Karel is overleden in het Concentratiekamp Sachsenhausen te Oranienburg.

Zijn naam wordt vermeld in gedenkboek 2.

Hij is lid van het verzet/ machinist binnenvaart.

Op 28 juni 1941 is Karel gearresteerd en via de gevangenis aan de Weteringschans is hij via Buchenwald naar Sachsenhausen gebracht, alwaar hij is doodgemarteld.

Spionage (samen met vier man in een niet nader benoemde groep) en het verbergen van gezochte personen.

Begraafplaats in Hillegom: verzetsmonument

Wilhelminalaan, 2182 CD, Hillegom, Zuid-Holland,

op de naamlijst staat ook de naam van K.H.J. Jurriens.

naamkaart in doos 197

<https://www.erelijst.nl/karel-hendrik-johannes--jurriens>

<https://oorlogsgravenstichting.nl/persoon/73409/karel-hendrik-johannes-jurriens>
(NIOD)

<https://www.online-begraafplaatsen.nl/zerken>

Jacob Knol, zoon van Hendrik Knol en Elisabeth Cornelia Batteram, is geboren in Amsterdam op 17 april 1914 en is overleden in Gröditz op 2 april 1945;
Hij trouwt te Amsterdam in 1940 met Clasina Johanna de Jager, geboren in Mijdrecht op 30 juni 1917. Ze wonen in de Donarstraat 5 III.
Zij krijgen twee kinderen, een zoon en een dochter.
Jacob is ingekomen in Zuid vanuit Weesp op 22 februari 1934, hij is belijdend lidmaat.

Lid van het verzet. Hij wordt vermeld in gedenkboek 35

Mevrouw E. Rietveld-Knol, dochter van Jacob en Clasina, schrijft in maart 2019:

“Jacob is kantoorbediende op een bank in Amsterdam. Avondstudie middelbare opleiding boekhouden. Geïnteresseerd in politiek en religie. Lid van de Gereformeerde jongelingsvereniging Spreuken in Amsterdam-Zuid. Verspreider van Vrij Nederland. Op 18 april 1942 opgepakt en via gevangenis Havenstraat overgebracht naar de gevangenis in Scheveningen, bijgenaamd Oranjehotel, in de verwachting snel een proces en straf te krijgen zoals eerdere verspreiders overkwam. Via Amersfoort, Vught en Haaren uiteindelijk berecht in het z.g. tweede Ordedienst- proces (april 1943), en veroordeeld. Via Amersfoort, Natzweiler (aankomst oktober 1943) Dachau, eind september 1944 in de staalfabrieken van Gröditz te werk gesteld. Zeer slechte hygiënische omstandigheden. Door uitputting en vlektyfus overleden. Hij liet vrouw en twee kinderen achter. De jongste, geboren in december 1942, heeft hij eenmaal gezien in Haaren. Medegevangene Velo Bierman heeft mijn vader begraven, en heeft de oorlog overleefd. Samen met mijn broer heeft hij locaties bezocht en aangegeven waar mogelijk graven zouden kunnen zijn. Op de begraafplaats in Gröditz is een herdenkingsmonument gekomen voor de omgekomen dwangarbeiders van de staalfabrieken. Ook mijn vader is daar herbegraven en zijn naam staat vermeld op een herdenkingsplaat aldaar.”

naamkaart in doos 197

<https://oorlogsgravenstichting.nl/persoon/80095/jacob-knol>

Gerardus Hermanus Laverman, zoon van Christiaan Laverman en Anna Maria Elisabeth Ditmar, is geboren in Haarlem op 4 juli 1903 en is overleden in Buchenwald op 28 maart 1945; machinezetter; woont in de Vondelkerkstraat 15 hs.

Gerardus is gehuwd te Amsterdam in 1934 met Elisabeth Wilhelmina Anna Couvee.

Zij krijgen vier kinderen.

Gerardus en Elisabeth zijn ingekomen in Zuid vanuit Amsterdam op 16 augustus 1939, en zijn belijdende leden.

Gerardus wordt vermeld in gedenkboek 2 van de oorlogsgraven stichting.

Via Vught, Sachsenhausen naar Buchenwald, alwaar hij is doodgemarteld.

Hij is directeur Zetterij Laverman, zetter van 'TROUW', 'Vrij Nederland' en soms van 'Christofoor' uit Den Haag en Delft.

Werd samen met drukker Pordon gearresteerd.

Voor Th.M. Pordon was het drukken van illegaal werk

'Een geweldig avontuur. Achteraf. Omdat ik geen naweën had.'

Pordon heeft ook vreselijk mazzel gehad. Hij drukte onder meer het Signalementenblad waarin namen van verraders en collaborateurs werden gepubliceerd.

De Amsterdamse drukker werd op heterdaad betrapt: hij was nog bezig het zetsel op te ruimen, toen de SD zijn drukkerij binnenviel. Toch werd hij na zes weken vrijgelaten.

Pordon overleefde de oorlog.

G.H. Laverman had geen geluk. Zijn machinezetterij werd gebruikt voor illegaal zetwerk.

Dat werd steeds in naamloze houten kistjes vervoerd. Per abuis gebruikte een medewerker op een dag een kistje met naam.

Het werd Laverman fataal: anderhalve maand voor de bevrijding stierf hij in concentratiekamp Buchenwald.

naamkaart in doos 198

<https://oorlogsgravenstichting.nl/persoon/88985/gerardus-hermanus-laverman>

https://www.dbnl.org/tekst/_boe022199401_01/_boe022199401_01_0042.php

NIOD

Tijdschrift De Boekenwereld, jaargang 11.

Jacob Philip Musch, zoon van Johan Hendrik Musch en Jannetje Helena Wolbers, is geboren te Amsterdam op 8 maart 1913 en overleden te Ommen op 7 september 1944.

Jaap is analist laboratorium; hij woont op de Olympiakade 53 III bij zijn vader en tweede moeder en verhuist op 29 september 1942 naar Heerlen; hij is ongehuwd.

Jacob Philip Musch is belijdend lid.

Jacob is lid van het verzet.

Jacob is gefusilleerd te Ommen op 7 september 1944 en is herbegraven met militaire eer op de Gemeentelijke begraafplaats te Ommen op 29 juni 1945.

Jacob komt voor op de erelijst gevallen 1940-1945

De dertigjarige Jaap Musch uit Amsterdam was de oprichter van de NV, een oorspronkelijk Amsterdamse verzetsgroep tijdens de Tweede Wereldoorlog in Nederland, die zich vooral richtte op het redden van Joodse kinderen en hun onderduik in Limburg.

De groep was zeer succesvol en verkreeg al in de jaren 1980 een officiële Israëlische onderscheiding voor het redden van Joden van Yad Vashem.

Hij wilde op basis van zijn gereformeerde geloof Joodse kinderen helpen. Hij wist zijn broer Gerard en zijn vriend Dick Groenewegen van Wijk te overtuigen om mee te doen.

De NV kreeg contact met de verzetsmensen Joop en Semmy Woortman. Joop Woortman had als taxichauffeur en kelner in Cinema Royal op de Nieuwendijk in Amsterdam veel connecties. In januari 1943 kwam Woortman in contact met Walter Süskind, de Joodse beheerder van de Hollandsche Schouwburg, die fungeerde als deportatiecentrum voor Joden in Amsterdam. Via Süskind hoorde de NV over de crèche aan de overkant van de schouwburg, waar Süskind kinderen naar toe liet ontsnappen. Woortman en Musch kregen contacten in Limburg en met het Utrechts Kindercomité, waarin ondermeer de jonge student Piet Meerburg actief was.

Jaap Musch verhuisde in de zomer van 1942 naar Heerlen om beter onderduikadressen te kunnen vinden, en kreeg daar contact met dominee Gerard Pontier (geb. 25 januari 1888). Deze had zelf al een Pools-Joodse familie in onderduik en hielp hem aan tientallen onderduikadressen, waaronder dat van de mijnwerker en landbouwer H. Bockma, die daarna een spil van de Heerlense onderduik zou worden.

De NV stelde ook eisen aan gastgezinnen: de onderduikende kinderen moesten volledig integreren, mee naar school en kerk. Elke twee weken kwam een medewerker van de NV dit controleren.

De NV redde uit de crèche tegenover de Hollandsche Schouwburg circa 160 kinderen en daarnaast nog een groot aantal andere kinderen, waarmee het totaal op 231 kwam. Geen van de kinderen werd ontdekt of gedeporteerd, ondanks jacht op hen door onder meer NSB-landwachter Mathias J. Raeven, die op 14 augustus 1944 door het verzet in de Dr. Schaepmanstraat, voor nummer 5, in Heerlen geliquideerd werd.

naamkaart in doos 199

[https://nl.wikipedia.org/wiki/NV_\(verzetsgroep\)](https://nl.wikipedia.org/wiki/NV_(verzetsgroep))

Bron: Het Grote Gebod (Gedenkboek van het verzet in LO en KP), pag. 225

https://www.oorlogsbronnen.nl/zoekresultaat?n_o_m=facet&month=10&year=1945&list=0&pageSize=20&view=caption&nrhitslijstpage=20&query=&spatial%5B%5D=Ommen

<https://oorlogsgravenstichting.nl/persoon/108020/jacob-philip-musch>

Hendrik Olofsen, zoon van Hendrik Olofsen en Klasina Foppen, is geboren te Harderwijk op 22 september 1901 en is overleden in kamp Aurich-Engerhafe op 21 november 1944.

Hij is agent van politie en woont in de Leiduinstraat 43 II.

Hendrik is gehuwd te Urk in 1926 met Aaltje Korf. Zij hebben drie kinderen.

Hendrik Olofsen en Aaltje Korf zijn ingekomen in Zuid vanuit Nieuwendam op 29 oktober 1936. Zij zijn belijdende leden.

AMSTERDAM, GEDENKSTEEN IN HET HOOFDBUREAU VAN POLITIE
Elandsgracht 117, 1016 TT, Amsterdam, Noord-Holland

De gedenksteen in het Hoofdbureau van Politie herinnert de inwoners van Amsterdam aan 25 politiemensen die tijdens de Tweede Wereldoorlog in de strijd tegen de bezetter zijn omgekomen.

Hendrik werd op 19 mei 1944 gearresteerd; aankomst kamp Amersfoort 14 oktober 1944 en via kamp Neuengamme naar kamp Aurich-Engerhafe, waar hij is overleden op 21 november 1944.

Grafsteen op Nederlands Ereveld te Osnabrück te Osnabrück -Westerberg:

vak.rij/nummer: A9

Agent van politie/ Lid verzet.

naamkaart in doos 199

<https://oorlogsgravenstichting.nl/persoon/112192/hendrik-olofsen>

https://www.4en5mei.nl/oorlogsmonumenten/monumenten_zoeken/oorlogsmonument/1614/amsterdam%2C-gedenksteen-in-het-hoofdbureau-van-politie

<https://monument.vriendenkringneuengamme.nl/person/403566/hendrik-olofsen>

Henri Perels, zoon van Louis Perels en Mina Troeder, is geboren te Amsterdam op 21 januari 1909 en is overleden in Auschwitz 28 februari 1943. Hij is ongehuwd, zonder beroep en woont in de Staringstraat 52 II.

Henri heeft op verschillende adressen in Zuid gewoond: Overtoom 407 II p/a Van Tent; per 25 april 1940 naar Zeilstraat 40 III en per 15 januari 1941 naar de Staringstraat 52 II. Henry Perels is belijdend lid en is ingekomen in Zuid vanuit Amsterdam op 14 juli 1938.

Algemene opmerkingen op zijn naamkaart: "Jood. Weggevoerd".

Hij wordt genoemd in gedenkboek 23

naamkaart in doos 200

<https://oorlogsgravenstichting.nl/persoon/116815/henry-perels>

Michiel Ploeger, zoon van Hittjo Ploeger en Martje Mantjes, is geboren te Borger op 12 december 1918 en is overleden in Apeldoorn op 8 maart 1945. Hij is ongehuwd en van beroep rijwielhersteller.

Zijn ouders zijn ingekomen in Zuid vanuit Stadskanaal op 10 november 1932 en zijn belijdende leden. Het gezin telt zeven kinderen en woont in de Vaartstraat 45 II. Michiel is gedoopt en is vertrokken naar een Kazerne in Utrecht op 7 april 1938.

Michiel Ploeger was dienstplichtig soldaat van het Wapen der Genie en actief in het verzet. Hij nam deel aan het verzet vanuit zijn gereformeerde geloofsovertuiging. Michiel Ploeger was koerier van Johannes ter Horst, de leider van KP-Enschede en van KP-Twente. Ploeger ondersteunde de knokploeg bij het verbergen en verplaatsen van bemanningen van neergestorte geallieerde vliegtuigen. Verder nam hij deel aan de sabotage aan de spoorlijnen naar Duitsland en hielp hij bij het verstoppertje en verspreiden van wapens die gedropt werden. Binnen de knokploeg van Johannes ter Horst nam Michiel deel aan verschillende overvallen waarbij verzetsstrijders werden bevrijd. Hij werkte samen met een geallieerd marconist, die in Twente voor een militaire inlichtingengroep werkte.

In november 1944 werd hij tegelijk met deze marconist gearresteerd en op 8 maart 1945 gefusilleerd bij de Woeste Hoeve bij Apeldoorn. Er was in de nacht van 6 op 7 maart 1945 een aanslag gepleegd op de Duitse generaal Rauter bij de Woeste Hoeve. Als represaille werden aldaar 117 Nederlanders gefusilleerd, onder wie Michiel Ploeger. Ook zijn naam staat vermeld op het gedenkteken dat is opgericht bij de Woeste Hoeve ter herinnering aan deze gebeurtenis en aan hun inzet voor de vrijheid. Op 5 december 1952 ontving Michiel Ploeger postuum het Kruis van Verdienste (K.B. no. 17 van 5 december 1952).

Op 5 december 1952 is aan Michiel Ploeger postuum het Kruis Van Verdienste toegekend. Als dienstplichtig soldaat bij de Genie is over hem de tekst:

"heeft zich in verband met vijandelijke actie door moedig en beleidvol optreden onderscheiden en daarmee het belang van het Koninkrijk gediend als koerier van de K.P. (Knokploeg)-leider voor ENSCHEDE, Johannes TERHORST, als zodanig hij behulpzaam was bij het opvangen en transporteren van ontsnapte geallieerde krijgsgevangenen en leden van vliegtuigbemanningen, bij sabotage aan de spoorlijnen naar DUITSLAND, en bij het ontvangen en distribueren van "gedropte" wapens. Persoonlijk nam hij deel aan verschillende overvallen waarbij verzetsstrijders werden bevrijd. Hij werkte samen met een geallieerd marconist, die in TWENTE voor een militaire inlichtingengroep werkte. In November 1944 werd hij tegelijkertijd met deze gepakt en op 8 maart 1945 gefusilleerd."

Michiel is herbegraven op Begraafplaats Huis te Vraag te Amsterdam, 3^e kl. graf: vak/rij/nummer C44.

Michiel werkte in Amsterdam als elektromonteur. Daar had hij zich aangesloten bij het verzet. Hij hielp piloten en deed aan spionage. Omdat hij in Amsterdam werd gezocht wegens zijn verzetswerk dook hij onder in Enschede. Daar sloot hij zich weer aan bij het verzet en werd hij droppingscommandant. Daarnaast deed hij mee aan spoorwepsabotage en het bevrijden van verzetsstrijders. Hij deed ook zendwerk samen met de Ierse marconist John Austin.

Op 18 november 1944 deden de Duitsers een inval op de boerderij waar ze aan het zenden waren. Ze werden gearresteerd en overgebracht naar het huis van bewaring in Zwolle.

John Austin werd op 10 april 1945 in Hattem gefusilleerd.

Als represaille voor de aanslag op Rauter is Michiel op 8 maart 1945 gefusilleerd.

naamkaart in doos 200

https://nl.wikipedia.org/wiki/Michiel_Ploeger

<https://oorlogsgravenstichting.nl/persoon/118806/michiel-ploeger>

<https://www.tracesofwar.nl/persons/67979/Ploeger-Michiel.htm>

<https://www.monumentwoestehoeve.nl/085PloegerM.html>

Paulus Augustinus Redelaar, zoon van Paulus Augustinus Redelaar en Christina Maria Brinkman, is geboren in Den Haag op 31 maart 1918 en is overleden op 10 mei 1940 te Brummen; sergeant, woont in de Sportstraat 68.

Paulus is dooplid van Zuid en is ingekomen op 13 augustus 1936 vanuit Tuindorp-Oostzaan; hij verhuist per 21 april 1938 met doopattest naar Amersfoort, Adolfkazerne en per 26 april 1939 naar Zutphen, is in militaire dienst; gesneuveld in de IJssellinie.

Militair Ereveld Grebbeberg

Paulus was groepscommandant. Na het loslaten van de IJsselerdediging trokken zij terug. Tijdens de terugtocht werd de groep tussen Brummen en Hall ingehaald door een Duitse fietspatrouille. Hij trachtte de aftocht te dekken en werd hierbij gedood.

Paul is begraven in Hall op 10 mei 1940 ABP militair graf.

Herbegraven: op 18 mei 1979 op Militair Ereveld Grebbeberg.

naamkaart in doos 200

NIOD

<https://oorlogsgravenstichting.nl/persoon/125556/paulus-augustinus-redelaar>

<https://oorlogsgravenstichting.nl/persoon/125556/paulus-augustinus-redelaar>

Adriaan Rokus Vermeulen, zoon van Adriaan Johannes Vermeulen en Stijntje Jannigje van den Bout, is geboren in Nijmegen 4 mei 1895 en is overleden op 17 maart 1943 (Atlantische Oceaan, aan boord van het stoomschip Terkoelen, dat getorpedeerd werd; zeemansgraf) Adriaan is gereformeerd en is ongehuwd.

Hij is eerste-stuurman op de koopvaardij bij de Rotterdamse Lloyd.

Adres: Surinameplein 42 III, Amsterdam; volgens persoonskaart: Nieuwer-Amstel; eerder: Nijmegen, Graafsedwstr. 17

Dossiernummer: OGS

Adriaan Rokus Vermeulen, is belijdend lid en is ingekomen in Zuid vanuit Haarlem op 10 december 1936.

De naamkaart vermeldt:

'vermist; 1945 overleden. Bericht Roode Kruis.'

Volgens een brief van Koningin Wilhelmina aan de moeder van Adriaan Vermeulen, gedateerd 19 augustus 1946, verloor hij het leven tijdens inspanningen

"om ons het oorlogsmateriaal en andere benodigdheden aan te voeren, zodat mede door zijn werkzaamheden de vrijheid van Nederland herwonnen werd. "

Postuum werden hem bovendien het 'Oorlogsherinneringskruis met de gespen' en het 'Margriet-embleem met Anker' toegekend.

Bronnen: mevrouw Willy Kamphuis-Vermeulen (nicht), e-mails van 7 en 8 juli en 22 augustus 2009, en documentatie per brief van 17 augustus 2009;

OGS: Gedenkboek 39; zijn naam staat vermeld op het Lloyd-monument, aan de Calandstraat in Rotterdam.

Stoomschip Terkoelen

naamkaart in doos 203

<https://www.oorlogsdodennijmegen.nl/persoon/vermeulen/5df8e24c-be71-49b4-a1e7-c832611ed405>

Cornelis (Cees) Visser, zoon van Hendrik Visser en Tiete Klasina Jongsma, is geboren op Ameland op 21 juni 1919 en is overleden in Neuengamme op 8 april 1945, ongehuwd; kantoorbediende Rijksverzekeringsbank; woont Wijsmullerstraat 9 I bij zijn ouders.

en

Gerrit Visser, zoon van Hendrik Visser en Tiete Klasina Jongsma, is geboren op 20 september 1917 op Ameland en is overleden in kamp Vaihingen op 31 december 1944. Gerrit werd onderwijzer en gaf les op de gereformeerde school aan De Wittenkade 75 te Amsterdam.

Cornelis Visser staat op de naamkaart van zijn ouders, die ingekomen zijn in Zuid vanuit Amsterdam-West op 28 juni 1939.

Cornelis staat samen met zijn broer Dirk Hendrik en zus Foukelina op de kaart.

Ook staat zijn oudere broer Gerrit op deze kaart vermeld, echter doorgestreept en voorzien van de (foutieve) overlijdensdatum 21 juni 1945.

Hendrik Visser en Tiete Jongsma trouwden op 8 mei 1915 op Ameland.

Ze kregen vier kinderen, drie zoons en een dochter.

Vader Hendrik was zeeman en van geloof hervormd en moeder Tiete Klasina Jongsma was gereformeerd. In maart 1928 verhuisde het gezin van Ameland naar Amsterdam. Daar groeiden hun kinderen op.

Gerrit Visser

Cornelis ('Cor' of 'Cees') Visser studeerde economie aan de Vrije Universiteit en werd van beroep kantoorbediende/assistent bedrijfsleider bij de Rijksverzekeringsbank in Amsterdam.

De bekende oprichter van *Vrij Nederland* was de PTT-beambte en typist Frans Hofker (1921-2000). Zoals zijn achternaam al doet vermoeden, kwam zijn overgrootvader Douwe Cornelis Hofker van Ameland. De groep van Hofker hield zich echter niet alleen met het schrijven, drukken en verspreiden van *Vrij Nederland* bezig. Medewerkers Jan Peppink en Van der Neut waren ook bezig met het opzetten van een spionagenetwerk waarvoor ze

o.a. Gerrit Visser en diens jongere broer Cees Visser benaderden. Zo onderstond er een “spionage-netwerk *Vrij Nederland*” waarvoor een pand aan de grachten als hoofdkwartier werd gehuurd. De groep hield zich bezig met het verzamelen van inlichtingen en vonden daarbij ook wel eens wapens.

Gerrit Visser had in de meidagen van 1940 als soldaat gediend en kende via zijn oude dienstkameraden o.a. Jan Pennink. Gerrit Visser haalde Jaap Boot over om diens stencilmachine te gebruiken voor het herdrukken van *Vrij Nederland*. Gerrit Visser had dus niet alleen contact met Londen maar ook met *Vrij Nederland*.

Later zou Gerrit Visser aan Jan Pennink de negatieven van foto's van prinses Juliana en de prinsesjes in Canada voor in *Vrij Nederland* geven. Via Gerrit Visser kwam ook de verklaring van minister Van Kleffens over de noodzaak van het uitwijken van de Oranjes naar Engeland bij *Vrij Nederland* terecht. Deze tekst werd in het tweede nummer gedrukt. Dankzij financiële middelen, die vooral via de Vrijmetselarij binnen waren gekomen, kon *Vrij Nederland* zich professionaliseren. Het blad werd beter geredigeerd en kreeg een groter bereik.

Dit bleef bij de Sicherheitsdienst (SD) niet onopgemerkt. Zo vonden ze exemplaren van *Vrij Nederland* en ze probeerden te achterhalen wie de exemplaren verspreid hadden. Ze kwamen op een spoor terecht en al gauw volgde een arrestatiegolf: op 19 april 1941 werd Gerrit Visser samen met Peppink bij Peppinks huis aan de Keizersgracht 456 gearresteerd en een maand later op 9 mei volgde Frans Hofker.

Van maart tot augustus 1941 pakte de SD maar liefst 65 mensen op die werden verdacht van medewerking aan illegale bladen, zoals *Vrij Nederland*. Veel medewerkers kwamen niet op het idee om onder te duiken en hadden in dit stadium van de oorlog (het verzet was nog maar net op gang gekomen) niet de ervaring om uit de handen van de SD te blijven.

Gerrit werd op 4 april 1941 naar de gevangenis in Scheveningen overgebracht. Deze gevangenis stond bij de illegaliteit bekend als het *Oranjehotel*. Gerrit Visser zat daar gevangen in cel 428 en was hulpkapper. Zijn moeder heeft hem daar twee keer bezocht en nam de tweede keer een taart mee. In die taart zat een potlood verstopt waarmee Gerrit in zijn bijbel schreef.

Op 1 juli 1942 werd hij naar kamp Amersfoort overgebracht. Daar had Gerrit kampnummer 385 en heeft hij op 12 november 1942 in de ziekenbarak gelegen. Daarna werd hij naar kamp Vught overgebracht.

Op 18 maart 1943 kwam Gerrit Visser in concentratiekamp Neuengamme bij Hamburg aan. Daarna volgde het kamp Dachau waar hij op 6 september 1944 arriveerde. Gerrit Visser had gevangenennummer 36167.

Twee weken later werd hij op 19 september 1944 naar Natzweiler gebracht. Natzweiler was een kamp in het noordoosten van Frankrijk en had veel deelkampen zoals Dautmergen waar Gerrit Visser werd ondergebracht.

Door de snelle opmars van de geallieerden in Frankrijk werd kamp Natzweiler ontruimd. Gerrit Visser werd naar het kamp Vaihingen gebracht waar veel zieke en stervende gevangenen zaten. Daar is hij op 31 december 1944 op 27-jarige leeftijd door uitputting om het leven gekomen.

Gerrit Visser ligt op de erebegraafplaats van de Oorloggravenstichting in Loenen (Gelderland) begraven en kreeg postuum het verzetshedenkingskruis toegekend.

Cees Visser werkte in het verzet veel met broer Gerrit samen.

Op 24 juni 1944 werd hij in Amsterdam gearresteerd voor zijn hulp aan 350 onderduikers. Via het Huis van Bewaring aan de Havenstraat in Amsterdam werd Cees naar kamp Vught gebracht.

Op 6 september 1944 volgde het transport naar het concentratiekamp Sachsenhausen/Oranienburg bij Berlijn.

Tot slot werd Cees Visser naar het concentratiekamp Neuengamme overgebracht waar hij op 8 april 1945, exact een maand voor de Duitse capitulatie, ten gevolge van ziekte en uitputting overleed.

Cees Visser was toen 25 jaar.

Cornelis Visser: Lid van het verzet. Verzetshedenkingskruis. Onderduikhulp (werkvergunningen, Z-kaarten etc).

Hij stichtte brand in het jeugdstormgebouw aan de Warmondstraat.

naamkaart in doos 203

<https://www.amelandershistorie.nl/news/amelanders-oprichters-van-verzetsblad-vrij-nederland/>

NIOD

R. Wiener- Bendien

Rachel Bendien, dochter van Abraham Bendien en Sara Poppelhouwer, is geboren in Amsterdam op 2 september 1881, en is overleden in Sobibor op 26 maart 1943.

Rachel trouwt te Amsterdam in 1908 met Louis Wiener, die geboren is in Amsterdam op 3 februari 1879 als zoon van Levie Wiener en Sara van der Pen. Zij zijn beiden Joods. Louis gaf bij hun huwelijk als beroep 'handelsreiziger' op, Rachel gaf toen op geen beroep te hebben. Zij kregen geen kinderen.

We volgen dit echtpaar door Amsterdam, via de woningkaarten. Het beroep is ontleend aan de persoonskaart van Rachel.

Ruijsdaelstraat 7 hs: 6 februari 1924,

Roelof Hartstraat 22 hs: 9 augustus 1933,

Agamemnonstraat 7hs: 8 mei 1935, Rachel is winkelierster hoeden

Achillesstraat 101 I: 8 mei 1941, zonder beroep.

Op 5 november 1942 staat als beroep ingevuld: lompennaaster.

De persoonskaart en ook de woningkaart melden haar inschrijving van vertrek naar Duitsland op 12 juli 1943, waar zij in Sobibor inmiddels al enige maanden eerder is vermoord...

Rachel wordt niet op een naamkaart als lidmaat van de Gereformeerde Kerk van Amsterdam-Zuid vermeld.

Zij wordt echter wel vermeld als lidmaat in de notulen van de Algemene kerkenraad van Zuid in de vergadering van 27 november 1950:

'Rachel Wiener-Bendien, werd gedeporteerd naar Westerborg, niets meer van deze zuster gehoord. Besloten wordt ds. Kapteijn nog te vragen of hem iets omtrent haar bekend is, anders zal zij worden afgevoerd.'

Van Rachel Bendien is een JOKOS-dossier (nummer 51069) aanwezig op het Stadsarchief van Amsterdam. Voor inzage is toestemming nodig van de stichting Joods Maatschappelijk Werk. Een JOKOS-dossier bevat correspondentie aangaande de naoorlogse afwikkeling van de erfenis. Alleen familieleden tot in de vierde graad krijgen toestemming zo'n dossier te mogen inzien.

Rachel wordt genoemd in gedenkboek 32 concentratiekamp Sobibor, onder vermelding: sjoa

<https://oorlogsgravenstichting.nl/persoon/171089/rachel-wiener-bendien>

<https://www.joodsmonument.nl/nl/page/427144/rachel-wiener-bendien>

Louis Wiener woonde tijdens zijn huwelijk met Rachel in 1908 in Amsterdam. Volgens zijn archiefkaart komt hij in 1922 vanuit Zeist weer in Amsterdam wonen op diverse adressen. Hij is dan kantoorbediende. Per 8 mei 1935 wonen hij en zijn vrouw in de Agamemnonstraat 7 hs, en per 8 mei 1941 Achillesstraat 101 I.

Op 21 juli 1941 is hij naar Apeldoorn verhuisd, naar het Joods-psychiatrisch gesticht Apeldoornsche Bosch.
Hij is overleden in Auschwitz 25 januari 1943.

Louis wordt niet op een naamkaart als lidmaat van de Gereformeerde Kerk van Amsterdam-Zuid vermeld. Evenmin wordt hij in de notulen van de Kerkeraad van Zuid genoemd, zoals wel het geval is bij zijn vrouw Rachel. Hij staat niet op de gedenksteen.

De namen van de Holocaust-slachtoffers uit het Joods-psychiatrische gesticht "Het Apeldoornsche Bosch", gedeporteerd op 21 januari 1943 en vermoord in Auschwitz-Birkenau eind januari 1943, zijn alfabetisch gerangschikt op achternaam, waaronder ook:

Louis Wiener, 63 jaar, Amsterdam.

Louis staat in gedenkboek 32 Auschwitz, met vermelding: 'sjoa'

<https://www.destentor.nl/apeldoorn/namen-holocaust-slachtoffers-het-apeldoornsche-bosch~aecbff20/>
<https://oorlogsgravenstichting.nl/persoon/171083/louis-wiener>

BRONNEN:

Veel persoonsgegevens zijn ontleend aan de website van het Stadsarchief van Amsterdam onder INDEXEN:

- Archiefkaarten van Persoonskaarten 1939 - 1994
- Woningkaarten 1924 – 1989

Naamkaarten: betreft lidmaten-formulieren ('naamkaarten') van de Gereformeerde Kerk van Amsterdam-Zuid uit periode 1926 / 1948; per doos aangegeven.

Inventaris van het archief van de Gereformeerde Kerk Amsterdam-Zuid (1879-1986): Collectie nummer: 99

Historisch Documentatiecentrum voor het
Nederlands Protestantisme (1800-heden)

Vrije Universiteit Amsterdam

De Boelelaan 1105

1081 HV Amsterdam

N.B. Op de naamkaarten staat regelmatig een overlijdensdatum van de gevallene van ver na het einde van de oorlog. Dit is verklaarbaar omdat pas na de oorlog bekend werd dat de persoon in kwestie was overleden en dat als overlijdensdatum de inschrijfdatum op de naamkaart is vermeld.

jcgaasterland@hotmail.com